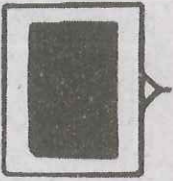

Wekelijks bespreekt V een kunstwerk dat nu om aandacht vraagt

Kunstwerk v/d week

EM'KAL EYONGAKPA NEWET MMIK, 271

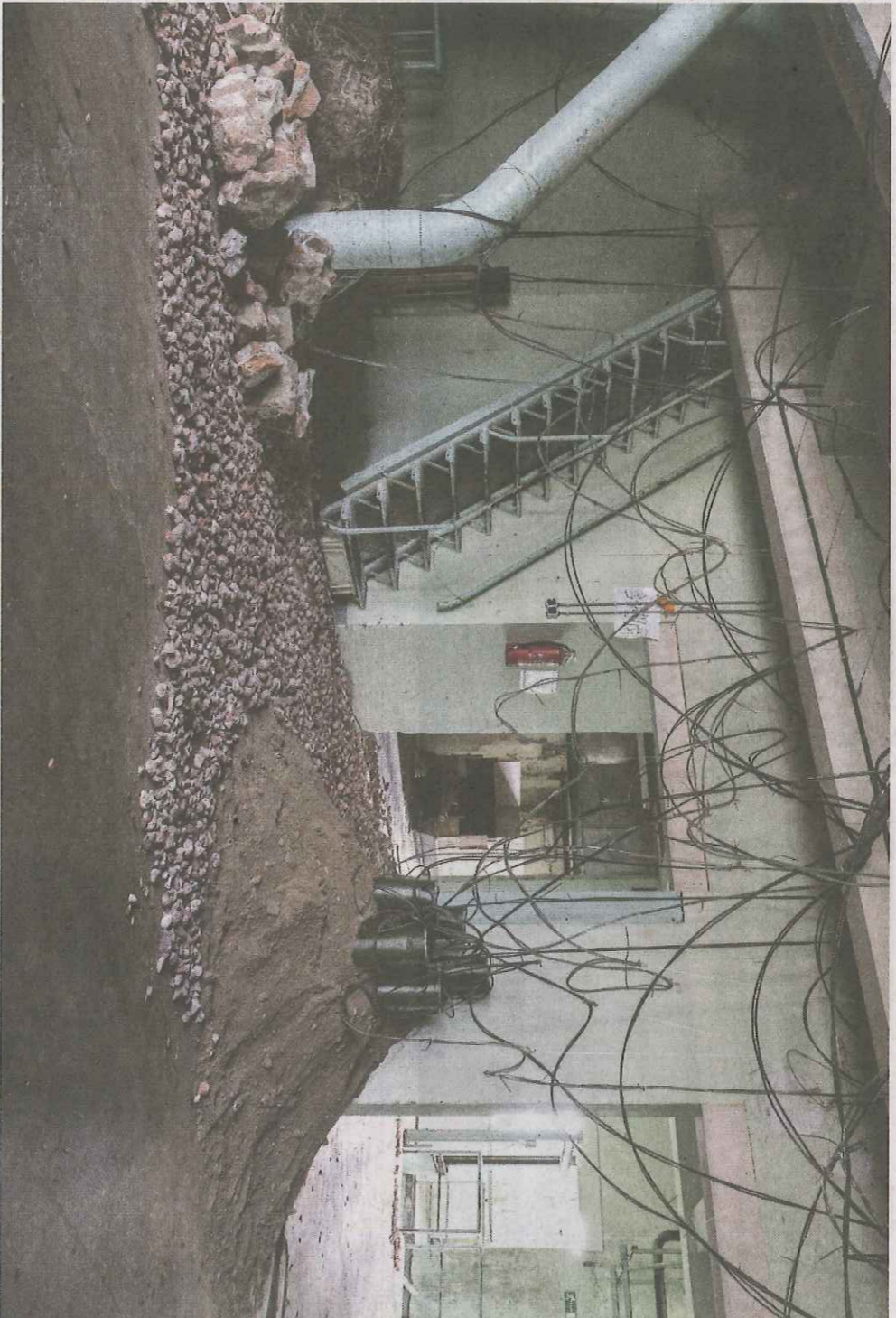

Cosmic Radio-project in Eindhoven.
Foto Boudewijn Bollmann

Hier aarde

Em'kal Eyongakpa vult een verlaten fabriek met een geluidsinstallatie, alsof hij de aarde eronder wil laten horen, zien en voelen.

Door **Janna Reinsma**

Em'kal Eyongakpa's installatie in de Sensorafabriek in Deventer.
Foto Natascha Libbert

Em'kal Eyongakpa (41)

Wat Newet mmik, 27 /

Waar Raamstraat 8, Deventer, als onderdeel van de IJsselbiënnale.

Goed om te weten De biënnale, met werk van onder anderen Willem de Haan, Giny Vos en Gijs Van Vaeren-bergh, is te bezoeken t/m 17/9. De (fiets)route (opgedeeld in vijf etappes) is niet gemarkeerd, het is daarom aan te raden de bijbehorende reitsgids aan te schaffen.

Het leven is al heel goed als je op een zomerse dag langs de IJssel fietst, maar het wordt nog beter als je daar kunst in het wild tegenkomt. Die kans is groot nu de IJsselbiënnale hier in volle gang is: nog tot half september zijn tussen Ellecom en Kampen 27 nieuwe kunstwerken te zien van evenzoveel kunstenaars, zowel in de open lucht als op bijzondere locaties.

Een van de hoogtepunten is een installatie van de Kameroense kunstenaar Em'kal Eyongakpa. Hij kreeg de oude Sensorafabriek in Deventer toegewezen, waar van 1916 tot en met 2018 wasmiddelen, pepermunt en snoephartjes werden gemaakt. Een tot de verbeelding sprekende plek: het gebouwcomplex rondom het hoofdbouw is sinds de sluiting met de grond gelijkgemaakt, alleen dat

prachtige hoofdgebouw staat nog fier overeind. Van binnen is het magistraal afgebladderd en groten-deels ontruimd, al hinken enkele buizen, silo's en buitenformaat trechters nog naar het industriële verleden.

Eyongakpa vulde de vloer deels met stenen en constellaties van juten zakken, takken, touwen en bakstenen – in de verlaten fabriek gevonden voorwerpen. Een intrigerend stelsel van groene pijpen steekt uit een bergje aarde en blijft een door Eyongakpa zelfgebouwd muziekinstrument te zijn, aangedreven door water, waarvandaan groene buizen in een wirwar naar het plafond reiken. En er is een platform vol houtsnippers waar je op mag staan, zitten of liggen, waarin je een vreemde puls voelt die tot in de botten doortrikt.

Maar vooral wordt de locatie gevuld door het geluid dat Eyongakpa voor de ruimte componeerde: met onregelmatige tussenpozen met onregelmatige tussenpozen klikt er geborrel, gesuis en gesjifpel, en een luid bozzend gedreun, ergens tussen heien en hartslagen in.

Alsof de begane grond niet al spannend genoeg was, mag je als bezoeker ook nog afdalen naar de kelder met een knijpkat, een mechanische zaklantaarn die, als je erin knijpt, een zwak schijnsel geeft (en een hard, klaaglijk geluid). Wat zal je aantreffen in de diepste kern

van dit gebouw? En wat knait en voegt en trilt hier toch? Is het de fabriek zelf die zucht, geschiedenis die nagalmt?

Bijvangst van deze locatie is dat je soms niet weet wat kunst is, en wat niet. In een van de ruimten is er een krankzinnig mooie, magische lichtval door een gaatje in het plafond, en elders ontstaat een camera obscura-effect, waardoor je het uitzicht buiten omgekeerd op de muur geprojecteerd ziet worden. Tovert Eyongakpa behalve met beeld en geluid ook met licht? En dat stervormige stippenpatroon, daar op de muur, dat een onwerkelijk vreemd gevormde schimmel blijkt te zijn, is dat echt uit zichzelf ontstaan?

De soundscape in het werk van Eyongakpa doet denken aan het Cosmic Radio-project van de Internationale Shock Forest Group (onder leiding van muziekproducer Nicolás Jaar), dat eerder dit jaar werd gepresenteerd op het STRP Festival in Eindhoven. Tijdens een performance werden koperdraden door een lege ruimte gespannen, die fungeerden als antennes. Ze

vingen elektromagnetische geluiden op en versterkten en verkleinkten geluiden uit de atmosfeer en de magnetische velden van de aarde die we normaal niet kunnen horen.

Ook Eyongakpa is geïnteresseerd en geïnspireerd door aarde en kosmische achtergrondstraling, onder meer door een geheimzinnige diepe puls die in de Afrikaanse Golf van Bonny met een tussenpoos van gemiddeld 27 seconden wordt opgevangen. Waar komen zulke trillingen vandaan? En (hoe) beïnvloedt de straling die we niet kunnen horen ons, als we die misschien wel kunnen voelen, zoals dieren het lijken te weten als er een aardbeving aankomt?

Zoals een seismoloog naar de aarde luistert, zo luisterde de Shock Forest Group naar Eindhovense grondtonen. Maar zoals een arts naar een hartslag luistert, een historicus naar een ooggetuigen, en een zielekundige naar een ander mens, zo luisterde Eyongakpa naar een ontakelde fabriek en de aarde eronder, en liet hij ook ons die horen, zien en voelen.